

SÖZ VARLIĞI KIYIMI YAHUT TÜRKÇE SÖZLÜK İÇİN KATKILAR

.....
Nevzat GÖZAYDIN
.....

Türk edebiyatının klasikleşmiş yazarlarının kullandığı Türkçe, her yaşta ve her kademede okunduğu zaman, kendine has özellikler taşıdığından kalıcılığını sürdürmüştür. Onların söz varlıkları kendi dönemlerinin birer aynasıdır. Dönemlerini daha iyi kavrayabilmek, üsluplarının zevkine varabilmek için, ortaya koydukları eserlerde yer alan sözlerin, deyimlerin ve ibarelerin orijinal biçimlerinde yayımlanması gerekir.

Son yıllarda “sadeleştirme”, “günümüz Türkçesine uyarlama”, “düzenlemeli” vb. birtakım başlıklar altında Cumhuriyet Dönemi’nin en önemli yazarlarının, söz gelimi Refik Halid Karay, Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu vd.’nin hikâyeleri, romanları, asıllarından çok uzaklaştırılmış metinlerle yayın dünyasına çıkıyor. İstanbul dilini, kültürünü hemen hemen bütün yönleri ile romanlarında yaşatan Hüseyin Rahmi Gürpınar klasiklerimiz arasında bu tür saldırılara en çok uğrayan yazarımızdır.

Yıllardan beri kitaplığımda birinci baskı kitaplara özel bir yer veririm. Geçen yaz aylarında İstanbul sahaflarının birinde bulduğum H. R. Gürpınar’ın romanını¹ bir karşılaştırma yapma için elime aldığım, söz varlığımızın nasıl ve ne kadar zaafa uğratıldığını tespit ettim. Bulduğum eksikleri, yanlışları ve tutarsızlıkları aşağıda sırayla aktarıyorum.

1 Hüseyin Rahmi Gürpınar, *Dünyanın Mihveri Kadın mı, Para mı?* -Millî Roman-; İlk tabı, H.R.G. Külliyyatı, No: 10, naşiri Hilmi Kitabevi, yazılış tarihi 1934, *Yeni Sabah* gazetesine tefrika tarihi 1948, kitap şeklinde ilk tabı 1949, basan ve yayan: İbrahim Hilmi Çığıracan, Şirketi Mürettibiye Basımevi, No: 73, İstanbul, 1948, 214 s. (Son sayfa altında: 22 Nisan 1934, Mısır-Heluvan, notu vardır.) Yeni baskıda (YB olarak kısalttım.) bunların hiçbiri yoktur. Yazar “Başlangıç” sayfasının üstünde “Bu romanı son defa aleyhimde bulunan fakat yazdığını imzalamaya utanan meçhul muharrir hediye ediyorum” ibaresini eklemiştir. (s. 5)

Türkçemizin zenginliğine acımasızca darbe indirenler, diğer yandan da edebiyat dünyamızın değerlerinin köreltilip unutturulmasına yol açıyorlar. Bilimsel sadeleştirmenin ancak ve belirli ölçülerle notlar verilerek yapılması, bu tür kıyımların önünü alacaktır.

adalî: *TS*'de yok. “adale” sözü ile ilgili olan bu örnek cümle “Onu komiserliğe kadar sürükliyecek adalî kuvvete de malik değilim” (s. 29) şeklinde değişik yazılmıştır. *YB*'de ise şöyledir: “... onu komiserliğe kadar sürükleyecek vücutça bir kuvvete sahip değilim.” (s. 47)

agâh bulun-: *TS* ile *İA/MBTS*'de bulunmuyor. Bilgi sahibi olmak, anlamını taşır. Örneği “Muharrir bazı karı koca maceralarına gizli, aşikare muaşaka vak'alarına agâh bulunur.” (s. 146). *YB*'de ise cümle “Yazar bazı karı koca maceralarını, açık gizli sevişme olaylarını duymuş, öğrenmiş olur.” (s. 168)

ağızdan kulağa işidil-: Her iki sözlükte de bulunmuyor. Bugün kullandığımız ‘kulaktan kulağa’ deyiminin doğrusu da böyle olması gerekiyor. “O zifafhanede bir hafta kaldığı rivayetleri ağızdan kulağa işidiliyor.” (s. 173). *YB*'de “O gerdek odasında ...kaldığı söylentileri ağızdan ağıza, kulaktan kulağa dolaşıyormuş.” (s. 195) biçimine girmiştir.

alaca: *TS*'de yok, yedinci bir anlam olarak eklemek gerekir. Yazar iki yerde bunu kullanıyor: “Döşegine uzandı. Alaca bir uyku geçirdi.” (s. 16) ve “Baygın gözlerini kaydırarak alaca bir hal geçirirken hanımın canı sıkıldı.” (s. 158). Anlamının ‘hafifçe, yarım yamalak’ benzeri olması uygundur.

alâküllihâl geçin-: *TS*'de bu deyim yok. ‘Orta hâlli yaşamak, iyi kötü geçinmek’ anlamında olup örneği şöyledir: “Ben servet sahibi değilim, alâküllihâl geçinen bir adamım.” (s. 23). *YB*'de cümle “Ben zengin değilim. Kıtıkillet geçinen bir adamım.” (s. 40) şeklinde verilmiştir. Buradaki kıtıkillet sözü *TS* ile *İA/MBTS*'de yoktur, ancak *YB* bunu ayrıca ‘kıtıkıtına, kıt kanaat’ olarak açıklamıştır.

alım ver-: *TS*'de deyim olarak yok, ancak ‘alım’ maddesindeki üçüncü mecaz anlamla bağlantılıdır. “Solgunluğu simasına aristokratik bir alım veriyor.” (s. 179)

aman: Her iki sözlükte de yazarımızın kullandığı anlamı taşıyanı bulunmuyor. Önce örneklerle bakalım: “Bir kadını kıskanarak amanile, beraber öldürmek hiç de akla, vicdana uygun bir hareket değil.” (s. 192). Diğeri, “Kadın şimdi yeni amanının kolları arasında fıkırdayıp, kaynayıp duruyordu.” (s. 199). YB’de ilk cümlede ‘aman’ aynen kalmış, fakat ikinci cümlede onun yerine ‘sevgili’ getirilmiş ki anlam olarak da *TS*’de (II) işaretiyle ayrı bir anlamı olduğu belirtilmelidir. ‘Sevgili, âşık, sevdalı’ anlamı verilmelidir. Kökeninin Fransızca olması muhtemeldir ve ‘amant’ sözüdür.

amur: Her iki sözlükte bulunmayan bu söz de Fransızca ‘amour’ ‘aşk’ anlamını taşır. Yazarımızın bu sözü eserde şöyle kullandığını görüyoruz: “Kadınlarla münasebetlerine âmil olan şey hakiki amur değil, çevirmek istediği bazı entrikalardır.” (s.151), “Amur senin hilkatinde bir yanar dağ gibi tüter durur.” (s. 165), “... izzeti nefsimi onun ayakları altına atarak amur dilenemem.” (s. 183). YB’de ise şöyle sadeleştirilmiştir: “Kadınlarla ilişkilerinde rol oynayan şey gerçek aşk değil, çevirmek istediği bazı entrikalardır.” (s. 173),

“... senin yaratılışında...” (s. 186), “... onurumu onun...” (s. 204). Burada geçen “ayakları altına at” *TS*’de masa başı örnekle verilmiş, bu cümle o örneğin yerine verilebilir.

arifane: *TS*’de (I) içinde yer alıyor, ancak örneği yok. “Hanımefendi sesin çıkmıyor, arifaneye iştirak yok mu?” (s. 62). YB’de asıl anlamdan çok uzakta kalan bir cümle kurulmuş: “...Bu zenginliğe katılmak yok mu?” (s. 79).

beyn: *TS*’de yok, *İA/MBTS*’de var. Ar. ‘arasında’ anlamında olup örneği şudur: “Hanımın benim olup olamayacağı onunla beynimizde halledilecek bir meseledir.” (s. 184). YB’deki cümle şudur: “... onunla aramızda çözümlenecek bir sorundur.” (s. 205).

beyni işlemeye başla-: *TS*’de yok, “kafa” maddesinde var. Örneği “Açlığın kafama verdiği ciyadetle beynim fevkalade işlemeye başladı.” (s. 75). YB’de ise “... kafama verdiği tazelikle beynim olağanüstü işlemeye...” (s. 93). Yazarımız ‘kafa’ ile ‘beyn’ arasındaki ilişkiyi açıkça ortaya koymuş ve deyimini doğrusunun böyle olması gerektiğini her iki kelimeyi yerinde kullanılarak göstermiştir. Ayrıca *TS*’de ‘ciyadet’ sözü de yoktur, alınması gerekir.

çatal çatal: Her iki sözlükte de bu ikileme yoktur. Örnek cümleye baktarsak, anlamı “karmakarışık, dağınık” olması gerekir: “(Namuslu kimse-lerin emeklerinden çalmak) ibaresinin peyda edeceği çatal çatal şümülleri

tam bir hakkaniyetle telife nasıl imkân bulabileceklerdi?” (s. 19). YB’deki cümle “... çatal çatal anlamları içine alan tam bir gerçekçilikle ve hak gözetirlikle bağdaştırmaya ...” (s. 36).

çenesine üşenme-: Deyimi ne *TS*, ne *İA/MBTS* almıştır. Anlamı ‘konuşmaktan vazgeçmemek’ olabilir. “Hakikati bugün senin suratına haykırmak için çeneme üşenmeyeceğim.” (s. 21). YB ‘hakikat’ sözünü ‘gerçek’ olarak değiştirmiştir. (s. 39).

dikkati celbet-: Bu biçimiyle her iki sözlükte yok. Bugün ‘celbet’ sözü ‘çek-’ ile karşılanıyor. Örneğimiz “Üslubunuz dikkati celbederse tahrir odasına bile kabul olunursunuz.” (s. 73). YB’de “... dikkati çekerse yazı odasına bile... “(s. 91) biçimindedir. Burada geçen ‘tahrir odası’ da her iki sözlükte bulunmuyor. Madde başı olarak ‘yazı odası’ alınabilir ve ‘tahrir odası’na gönderilebilir.

eli ayağı tek durma-: *TS*’de var, ancak üçüncü bir anlam olarak ‘hırsızlık yapmak, çalmak’ verilmelidir: “Bu devirde benim, elim, ayağım da tek durmasa ayıp değildir.” (s. 35). *YS*’de ‘devir’, ‘çağ’ ile karşılanmıştır (s. 53).

hilkiyet: Ar. kökenli bu söz *TS*’de bulunmuyor, ‘yaratılış’ anlamındadır: “Hilkiyeti tulumbacı olan bir adamın tehditlerinden korkulur.” (s. 167). *TS*’de doğru olarak ayrı bir ‘yaratılış’ var ve buradaki anlama uygun düşmez, ancak YB bu sözü (t) ile vermiştir (s. 189).

hisse çıkar-: Deyim *TS*’de yok. Anlamı ‘ders al-, pay çıkar-, deneyim kazan-’ olabilir. “Aldığım bu felaket dersinden size de bir hisse çıkarmak isterim.” (s. 173). YB bunu ‘pay çıkarmak’ olarak aktarmış. (s. 194)

hüdâdâd: *TS*’de yok. Anlamı ‘Allah vergisi’dir ve söz Farsça’dır: “Kadın, lüzumuna göre çehresine vereceği ifadeye hâkim hüdâdâd bir komediyendir.” (s. 155). YB bunu tamamen başka bir biçime sokarak aktarmıştır: “Kadın, gereğine göre yüzüne vereceği ifadeye hükmeden büyük bir komediyendir.” (s. 177). Halbuki günümüzde çok kullanılan ‘Allah vergisi’nin yer alması daha uygun olurdu.

husumetkârlık: *TS*’de ve *İA/MBTS*’de bulunmuyor. Anlamı ‘düşmanca davranış, kin gütmek’ olabilir: “Arnavudun hâlinde bir husumetkârlık eseri seçiliyordu.” (s. 188). “... hâlinde bir düşmanlık, izi seçiliyordu.” (s. 209).

hüsufa uğrat-: *TS*’de ve *İA/MBTS*’de bulunmuyor. Arapça sözlüklerde ‘hüsuf’ sözü değişik anlamlarda verilmiş. Burada aşağılayıcı, küçümseyici, kötüleyici bir anlamı var. “... mavi bulut ampullerin ışığını kör kandil de-

recesinde hüsufa uğratmış...” (s. 76). YB bunu ‘sönükleştiriyor’ biçiminde aktarmıştır (s. 94).

gönlünü doyur-: Her iki sözlükte de yok. ‘tatmin ol-’ anlamı taşıyor: “Bizim hanım yalnız sizinle gönlünü doyursa ya...” (s. 189). YB bir değişiklik yapmadan yayımlamış.(s. 210).

iffetperverlik: Her iki sözlükte bulunmuyor. Anlamı ‘iffet sahibi olma’ veya ‘namusuna düşkün olma’ denebilir: “O karı kocalık iffetperverliğinde her hatâdan münezzeh bir Meryem anadır.” (s. 154); “Bana karşı aldığın bu iffetperverlik tavrı ne Allah korkusundan, ne tövbe icabinden...” (s. 163). YB’de “... hayatında, namuslulukta her hatadan sıyrılmış bir Meryem Ana’dır.” (s. 176); “... aldığın bu namusluluk jesti ne Allah korkusundan, ne tövbe gereğinden...” (s. 185).

iffetfuruş: *TS* ile *İA/MBTS*’te bulunmuyor. Anlamı ‘namusluluk taslayan’ olabilir: “Bu iffet furuşluk hitabesi önünde şahdamarları kabaran...” (s. 162). YB bunu yine “namusluluk” ile karşılamış (!): “Bu namusluluk söylevi önünde...” (s. 184).

iradı düz- : *TS* ve *İA/MBTS* bu deyim almamış. ‘Geliri düzenli duruma getir-’ anlamındadır: “Her gün kesattan, zarardan laf açarlar bir taraftan da irad düzerler.” (s. 15). YB’de ise şöyledir: “... bir yandan da gelir getirir şeyler düzerler.” (s. 33)

istampalaş-: Her iki sözlükte yok. Örnek cümledeki anlam ‘ıstamp’a madde başına da uygun düşmüyor. Buradaki anlamı ‘kalıplaşmış, değişmez’ benzeridir: “İnsaniyeti varacağı tekamülde geri bırakan hep bu yanlış anlaşılmış, zihinlerimizde istampalaşmış şeylerdir.” (s. 144). YB de ‘kalıplaşmış’ sözünü kullanmıştır (s. 166).

kabak: *TS*’de ve *İA/MBTS*’de yazarın kullandığı anlam verilmemiştir. Anlamının ‘önce, öncelikle’ benzeri olmasını düşünüyorum: “... bu kadının zürriyetsiz geçirdiği yıl yoktur. Martta kabakta yavrular.” (s. 9). YB’de cümle şudur: “... bu kadının doğum yapmadan geçirdiği bir yıl yoktur. Martta kabakta yavrular.” (s. 27). Örnekte geçen ‘zürriyetsiz’ *TS*’deki madde başı için bir örnek cümle olarak da alınabilir.

kafa dönüklüğü : Her iki sözlükte yoktur; “Kafa dönüklüğü ile yarı şuursuz bir hâlde o rezil cürmü işledim.” (s. 93). YB sözü aynen bırakmış, sadece ‘şuursuz’u ‘bilinçsiz’ yapmıştır. Anlamının *TS*’deki madde başı ‘baş’ta yer alan ‘baş dönme 2) anlamına yakın olduğunu düşünüyorum.

kanava: *TS*'de bulunmuyor. Anlamı 'taslak' olmalıdır: "... gazetesine vereceği romanı bu kanava üzerinde işledi." (s. 152). *YB*'de 'kanava' aynen kalmıştır, ancak cümlelerin başında yer alan gazetenin ismi eserde 'Rikkat' iken *YB*'de bu isim 'Dikkat'e çevrilmiştir. (s. 173)

kanbur kunbur: Bu ikileme ne 'kambur' ne de 'kunbur' maddelerinde var. *TS*'de 'kambur zambur' var, benzeri bir ikilemedir: "Haniya insanı yassılmış kanbur kunbur gösteren aynalar vardır." (s. 71). *İA/MBTS*'de de bulunmuyor.

kapıdan ayrıl-: *TS*'de ve *İA/MBTS*'de yok. Anlamı 'geçimin sağlandığı yerden ayrılmak'tır: "Efendisinin namusunu öyle müzebzeb bir hâlde bırakarak o kapıdan ayrılmak istemez." (s. 186). *YB*'de "... öyle zedelenmiş bir hâlde..." (s. 207). Örnek cümledeki madde başı 'müzebzeb' için *TS*'ye alınabilir.

kaynar atılış: Her iki sözlükte yok. 'Heyecanlı, sınırsız, coşkulu' anlamında olsa gerek: "... kaynar bir atılışla birdenbire ihtiyar uşağın boynuna sarılarak..." (s. 191).

kesafet: *TS*'de var ancak anlamının madde içi 3) için bir örnek cümle olması muhtemeldir: "Görünmez adamın da nihayet şeffafetten kesafete döneceği şüphesizdir." (s. 31). *YB* ise "... nihayet saydamlıktan yoğunluğa döneceği..." (s. 49) biçimindedir. *TS*'de 'şeffafet' sözü de bulunmamaktadır.

kesine al-: Her iki sözlükte bulunmuyor: "Paraya alıştırmak iyi değil. İki kişi iken sonra dört ve daha ziyade olurlar, her hafta burayı kesine alırlar." (s. 211). Anlamının 'garantiye almak, kesin olarak bellemek' benzeri olduğunu düşünüyorum. *YB* ise bu deyim 'dadanırlar' biçiminde karşılamış. (s. 231)

melekiyet: *TS*'de ve *İA/MBTS*'de yok. Anlamı 'melek olma, meleklik'tir: "Gökyüzü kitaplarının bazılarına tevcih etmiş oldukları (melekiyet) yalanları tashih edilecek..." (s. 207). memnuiyet: *İA/MBTS*'de yok. *TS*'deki örnek olumsuz bir cümledir, yazarımız ise şöyle kullanmıştır: "Bu memnuiyet yalnız nizamnamededir. İlerleyince bu memnuiyetlere aldırın olmadığını göreceksiniz." (s. 65). *YB* bu sözü 'yasak' olarak vermiştir (s. 83).

mersul: Her iki sözlükte yok. Ar. 'resul' ile ilgili olup 'kendisine kitap indirilmiş' anlamındadır: "... yazı ıslahatı için şeytan tarafından mersul bir Peygamber gurur ile çalışmak istiyordu." (s. 141). *YB* bunu "... yazı düzeltmek için şeytan tarafından gönderilmiş bir peygamber..." (s. 163)

mesrûk: *TS*'de yok, *İA/MBTS*'de var. Anlamı 'sirkat yoluyla, hırsızlıkla'dır: "Bavuldan mesrûk mal çıkmıyacak olduktan sonra neye koruyoruz?" (s. 36). YB bunu 'çalınmış' olarak vermiştir (s. 54).

meydan muharebesi: *TS*'de var, ancak yazarımız bunu mecazi bir anlamda kullandığı için sözlüğe bu anlamıyla da alınmalı: "Halkın... cesurları biraz alargadan bu meydan muharebesine seyirci kalır." (s. 79). Burada geçen alarga sözü *TS*'de var, ama anlamı buradakine uymuyor. 'Kargaşa' anlamı verilerek argo kısaltmasıyla gösterilmeli.

mualece: *TS*'de yok. Anlamı 'ilaç'tır: "Kendince değeri çok büyük bu mualeceyi İstanbulda hangi eczahanede bulabilmişti acaba?" (s. 159).

mukavviyet: Her iki sözlükte bulunmuyor. 'Güçlendirici, kuvvet verici' anlamındadır: "Okuyuculara her gün içirdiğiniz bu sade suya biraz mukavviyet şurubu karıştırınız." (s. 143)

müsbet: *TS*'de (müspet) madde başı var. Ancak yazarımız bunu Ar. 'ispat etme, sabitleme' ile bağlantılı olarak kullanmış ve 'ispat edilmiş' anlamı vermiştir. *TS*'de ikinci bir anlam daha eklenmeli ve bu örneklerden biri aktarılmalıdır: "Bu günkü suçunuz müsbettir. Yarınki işleyeceğinizle bunun cezasını şiddetlendirmiş olursunuz." (s. 60); "Bu müsbet cürmünün ağırlığı altında komişere karşı ne vaziyet alacağını düşünen..." (s. 56). YB ilk sözü "kesinleşmiştir" , ikinci cümledeki de 'ispat edilmiş' olarak vermiştir. (s. 77 ve 73).

müsteskal: *TS*'de bulunmuyor. Anlamı 'istiskal edilmiş, dışlanmış, aşağılanmış'tır: "Sözü kesmiyen bu müsteskal âşğın önünden cevap vermeksizin fırlayıp kaybolur." (s. 166). YB ise "... kesmeyen bu sıkıcı ve soğuk âşğın..." (s. 188) ifadesini aktarmıştır.

nâkâbil: *TS*'de yok. Anlamı 'mümkün olmayan'dır: "Bu hâlli nâkâbil meseleleri aptal filozoflara bırak." (s.7); "... halkın ağzına tatbiki nâkâbil prensiplerle bir parmak bal çal." (s. 25). YB ilkin 'çözümlemeleri mümkün olmayan', ikincisini ise 'uygulanması imkânsız' olarak veriyor (s. 43 ve 25).

para kaldır-: *TS*'de bu deyim yok. 'Borçlanmak' anlamında kullanılmıştır: "Faizle para kaldırıyoruz." (s. 13)

peleseye gel-: Her iki sözlükte de bulunmuyor. "Bu modern zamanda iş bu peleseye gelmiştir." (s. 93). Anlamının 'derece, radde' olması gerekir.

rabian: *TS*'de yok. 'Dördüncüsü, dördüncü olarak' anlamındadır;

“Rabian kilidi zorlanan sandık sahibi... ziyan iddiasına kalkabilir.” (s. 29). *TS*’de aynı yapıdaki ‘salisen’ var, ama ‘saniyen’ yok, tutarlılığın sağlanması gerekiyor.

somnanbül: *TS*’de yok, ama ‘somnanbülizm’ var. Anlamı “uykuda gezer’ olmalı: “O kadının aşkı, beni attığı adımı görmeyen bir somnanbül gibi uçurumdan uçuruma çekiyor.” (s. 185). Günümüzde bunu ‘uyurgezer’ biçiminde kullanıyoruz.

sûrî: *TS*’de yok. Anlamı ‘surete ait, görünüşte’dir: “Cemiyetin sûrî bir adalet gösteren bir dış yüzü ve hakiki adalete uymayan iç yüzü daima olacaktır.” (s. 85).

telezzüz: *TS*’de bulunmuyor. ‘Zevk alma’ anlamını taşıyor: “Bir zamanlar ruhî telezzüzlerinin kaynağı olan bu konak...” (s. 161). *YB*’de ‘Bir zamanlar ruh ve vücut tatlarının kaynağı olan... (s. 183) biçiminde aktarılmıştır.

(bu) vadide: *TS*’de yok. Benzer yapıdaki ‘bu takdirde, bu türlü, bu yönden, bu meyanda, bu kabilde, bu cümleden’ vb. madde başları olduğuna göre bunun da alınması gerekiyor. Anlamı ‘bu konuda’dır: “... sahiplerinin bu vadideki kaşerlenmiş idmanlarına rağmen...” (s. 10).

vazifedar: *TS*’de bulunmuyor. Anlamı ‘görevli’dir: “Bu mühim cihetle siz vazifedarsınız...” (s.156). *YB*’de “Bu önemli ‘konuda... sorumlu sizsiniz...” (s.178) biçimiyle değiştirilmiştir.

yatak tut-: *TS*’de 9. anlama uygun bir deyim: “... bavulun içinde çalınmış eşya varsa beni de sana yatak tutarlar.” (s. 26). *TS*’deki ‘yatak’ için de şu örnek alınabilir: “Zabitanın geceli gündüzlü ihtimamile yatak bulunmuş, fakat av, yine havalanmıştır.” (s. 31). Aynı sözün başka bir madde başı da ‘yatakçı’ olmalıdır: “Bilezik bavuldan çıkarsa kendisine hırsız yatakçısı nazaretle mi bakılacak?” (s. 30).

Not: (*YB*) kısaltması ile gösterdiğim kitabın ilk: sayfasında “Günümüz diline uyarlayan Kemal Bek” ibaresini görüyoruz. Kitap Özgür Yayınları, birinci basım, Kasım 2015, İstanbul olarak basılmıştır ve 234 sayfadır.

İlk baskı eserdeki yazıma hiç dokunulmamış, aynen bırakılmıştır.

Kaynaklar:

Türkçe Sözlük, TDK Yayını, 11. bs., Ankara 2011, 2763 s., kısaltması (*TS*).

İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul 2010, 1411 s., kısaltması (*IA/MBTS*)